

Asia: VN/24173/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Naisjärjestöjen Keskusliitto kiittää puolustusministeriötä lausuntopyynnöstä. Naisjärjestöjen Keskusliitto keskittyy lausunnossaan niihin kysymyksiin, joilla on merkitystä sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, ja jotka ovat seurausta sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (295/2023) muuttamisesta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan näiltä osin muutettavaksi asevelvollisuuslakia ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia. Asevelvollisuuslakia muutettaisiin siten, että palveluksen jatkaminen naisten vapaaehtoisena asepalveluksena olisi jatkossa mahdollista niille, jotka vahvistavat sukupuolensa naiseksi kesken varusmiespalveluksen tai suoritetun varusmiespalveluksen jälkeen. Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisella mahdollistettaisiin palveluksen jatkaminen asevelvollisuuslain tarkoittamana varusmiespalveluksena niille, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa mieheksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää nykyistä oikeustilaa, parantaa sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenmukaistaa lainsäädäntö vastaamaan sukupuolen vahvistamisesta annetun lain vaatimuksia sukupuolen mukaisesta kohtelusta muuta lainsäädäntöä sovellettaessa. Sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentissa säädetään, että kyseisen lain mukaisesti vahvistettua sukupuolta on pidettävä henkilön sukupuolena sovellettaessa muuta lainsäädäntöä, jollei toisin säädetä.

Naisjärjestöjen Keskusliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että sukupuolensa naiseksi vahvistaneella henkilöllä olisi halutessaan mahdollisuus jatkaa keskeytyksettä jo aloittamaansa asepalvelusta tai pysyä reservissä. Esityksen mukaisesti tämän tulisi kuitenkin aina perustua vapaaehtoisuuteen. Näiltä osin katsomme hallituksen esityksen parantavan tasa-arvoa, sillä nykyinen epäselvä oikeustila

johtaa tilanteeseen, jossa sukupuolensa naiseksi vahvistanut henkilö on pakotettu keskeyttämään asepalveluksensa ja eroamaan reservistä, vaikka hän toivoisi voivansa jatkaa Puolustusvoimien käytettävissä.

Sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentissa säädetään, että tämän lain mukaisesti vahvistettua sukupuolta on pidettävä henkilön sukupuolena sovellettaessa muuta lainsäädäntöä, jollei toisin säädetä. Esitys asevelvollisuuden ulottamisesta sukupuolensa mieheksi vahvistaviin henkilöihin olisi linjassa tämän kanssa.

Naisjärjestöjen Keskusliitto kuitenkin katsoo, että muutoksen yhteydessä on tärkeää tunnistaa sukupuolivähemmistöjen mahdollisesti kohtaamat erityiset haasteet ja tarpeet. Jo nykyisellään joka kolmas vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneista naisista kohtaa häirintää armeijassa, selviää Yleisradion viime vuonna julkaisemasta selvityksestä. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla henkilöillä riski kohdata häirintää, syrjintää ja väkivaltaa on yhteiskunnassamme vielä naisiakin korkeampi. Puolustusvoimien tulisi edelleen kehittää käytäntöjä ja rakenteita, jotka tukevat tasa-arvoa sekä auttavat puuttumaan ja ehkäisemään kaikenlaista häirintää, syrjintää ja väkivaltaa. Myös ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta on tärkeää lisätä.

Vainio Anniina
Naisjärjestöjen Keskusliitto